

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 15.

»Egy tábor.«

Beborult az ég, sűrű cseppekben esett a meleg nyári eső, mikor Szmrecsányi püspök koporsójával a menet a székesegyházból a vasuti állomás felé haladt s a fellegek mindaddig könnyeztek, míg lassu gördüléssel meg nem indult a vasuti kocsi, mely a koporsót vitte magával, messze, a Kárpátok bércei, illatos fenyvesei közé.

Most érezzük igazán árvaságunkat, elhagyottságunkat.

Beteg volt főpásztorunk csaknem az egész idő alatt, míg püspökünk vala. Hanem azért az egyházmegye, a támogatásra szoruló ügye soha sem volt beteg. Gyenge testben erős lélek lakott, olyan, a minő ott fenn, a Kárpátok bércein fakad.

Most már gördül a halottas kocsi, robog a vonat ama legendás vidék felé, a honnan Rákóczi lobogói megindultak egykoron. Visszatér Szmrecsányi püspök a kurucok földjére s utána is keseregve nézünk: zöld erdő árnyékát hóval lepi be a szél...

Kurucok hazafiasságától átítatott lel-

ket hozott közénk. Mikor idejött, kétfejű sas terpeszkedett a székesegyház ormán. Nem osztrák császári: római-német birodalmi sas volt, de csak sas és csak kétfejű és csak magába foglalta a magyar cimert. Évtizedek óta vágya volt Nagyvárad közönségének, hogy azt a kétfejű sást ne lássa a város fölött uralkodó székesegyház ormán. Szmrecsányi püspöknek egy tollvonása teljesítette Szent László városának régi óhaját — és mégsem dőlt össze a világ. Tapintatával, finom érzékével úgy tudta elröpíteni az ellenszenves madarat, hogy csak öröm fakadt nyomában.

De nem is lehetett mást várni attól a főpaptól, a ki Samassa érsek oldalán még jobban megerősítette az ősi Szmrecsányi-fészekből, a kurucok országából magával hozott hazafiasságot. Samassa bibornok-érsekkel ő jelent meg Kossuth Lajos temetésén, ő mert kifejezést adni annak a hazafias érzésnek, amely a királyhűség erősebb motívumaitól sem enged elnyomni a nemzeti kegyeletet.

Merész cselekedet volt, de mert az őszinte hazafiasságból fakadt, tiszteletet parancsolt s a bátor fellépés nem volt később akadály a váradi püspöki palota kapuja előtt.

Az az ősi palota is megőrzi egy je-

lenet emlékét. Az alkotmányválság idején baráti körben összegyültek a város és a vármegye előkelőségei Szmrecsányi püspök asztalánál. Akkor történt, a mikor királyi és kormánybiztosokat küldtek a hazafias vármegyék nyakára s az alkotmányhoz hű törvényhatóságok tisztviselőit egymás után üzte ki hivatalukból csendőri legyverek segélyével a féktelenül tomboló hatalom. A püspök hazafias lelkét mélyen megrázták az események s ezekkel a jelentőségteljes szavakkal fordult Biharmegye alispánjához:

— Most már minden magyarnak egy táborban kell lennie!

Nemes léleknek ideális álma! Az egész magyarság egy táborban... hiszen az a mi szerencsétlenségünk, hogy egy táborban soha sem vagyunk, de mindig akad magyar ember az ellenség táborában! Az »egy tábor« ideálja vezette őt, mikor bukovinai és moldvai csángó vezéreinket mint a Szent László Társulat elnöke hathatós pártfogása alá vette. Az »egy tábor« gondolata élesztette hazafias tüzét, ez sugallta a kis emberek jólétért megkezdett hatalmas gazdasági akcióját. Egy táborba a magyarságot, legalább az egyházmegyében, és ezt a táborát hatalmassá, naggyá tenni!

A tábor pedig tegnap meghajtotta a

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az ujvilági élet könyvéből...

A »Tiszántúl« számára írta: Dr. Holvey Lajos.

Passaic (New Jersey), jul. 26.

Szent Anna napja. Vasárnap. Egy hétköznap ugra vége.

Nézzünk meg hamarosan egy-két pillanattól vélt erről az imént letűnt hétnapos kis időközről. Meg a vele együvé tartozó dolgokról...

... Hétfőn délelőtt történt. Tizenegyre járt az óra. Épen a »Hajnal« nyomdájába indultam. Egy-két lépés hozzánk. A plebániával szemben. A rekkenő hőségben mozdulatlan volt minden... A következő pillanatban nagy robajjal vágat be a szomszédos Monroe-utcából a mi Harmadik-utcánkba (Third street), szekereitől egy megbokrosodott ló. A bolti kihordó-szekér szinte labda módjára repül ide oda. A kocsis tehetetlenül markolja a gyeplőt a magas bakon. A ló egyenesen a sarkhentesület kirakata felé rohan. Már-már a legnagyobb szerencsétlenség történik.

A legizgalmasabb pillanatban azonban amerikai fordulat következik be. A ló ráugrik kirakata előtt levő csukott csapajtóra, amely az utcáról a hentes pincéjébe vezet. Az ajtó az amerikai szolid építkezés nagyobb dicsőségére beszakadt a ló alatt. A szekér megáll. A kocsis megmenekült. A ló szütyénél lóg a pinceajtón, ég és föld között, kinosan nyertve. Ki akarják szabadítani. Lerántják róla a szerszámot, hogy könnyebben mozoghasson, segíthessen magán, most meg addig rugdalózik, míg egészen bele esik a pincébe.

Itt jön még csak a java. A pince építkezése oly ügyetlen, hogy a lovat sehogy sem lehetett belőle kimenteni. Hogy ott ne vesszen, el kellett bontani az egész pincét. Így aztán nagy keservesen napvilágra került — délután 4 órakor alapos zuzódásokkal kicifrázva a megvadult jószág.

A tragikomikus eset tükördarabja az amerikai hitvány építkezés voltának. Mennyire odáig van mégis az amerikai magyar az ő ládatordájú faházával! Fényképet küld róla rég elhagyott szülőfalujába. Ott aztán csodájára járnak az emberek. Ha tudnák, milyen tűzfészek minden ilyen ház!...

... A tüzről jut eszembe: Még életem-

ben soha annyi tüzet nem értem, mint az idén itt Passaicon. Néha szinte heteken keresztül minden nap, minden éjjel tüzet tujnak. Háromszor négyszer is egy huszonnégy óra alatt. A mostan elmúlt héten szembeszökően nagy volt a tüzesetek száma.

A tüzek e gyakoriságának persze megvannak a maga sajátos okai. Így: a házak egymásra zsufolása, különösen a bevándorlottak negyedeiben; a botrányos gondatlanság, kivált a gyermekek ellenőrzése körül (a pulyák zavartalanul rakhatnak hatalmas máglyákat utcabosszat); a boltok, raktárhelyiségek tűzveszélyes túltömöttsége, meg a gyalogjárókra kidobott, elhasznált csomagoló anyagok s tartályok (papír, kőcs, szalma, rongydarabok, kisebb-nagyobb törött ládák, hasznukvehetetlen fahordók, mi egymás a legghetőbb piszkos össze-visszaságában) — egyszóval az amerikai slendrianizmus és példátlan lelkiismeretlenség a tűzbiztonság tekintetében.

Másik oka a sok tűznek most nyáron az óriási hőség is, amely szinte meggyújtja a sok gyatra, vékony dongájú-deszkájú faalkotmányt. A jó öreg Tahrenheit hőmérője — Amerikában tudvalevően ezt használják — már június óta 100—90—85 fokot mutat.

A hatóságilag díjmentesen engedélyezett **VEGELADÁS** még mindig tart:

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában

hol az összes cikkekben raktáron levő óriási készlet minden elfogadható árban lesz kiárustva.

Elsőrangú mütermekben ugy

angol kosztümök, mint francia

ruhák **rendkívül olcsó**

árban elvállaltatnak.

zászlót s könnyezve nézett a vonat után, mely visszahozhatlanul vitte magával a vezér holttestét.

Indulj utadra, romlandó porhüvelye egy nemes magyar léleknek! De a lélek, a szív maradjon itt köztünk s vezéreljen bennünket tovább is az ő nagy gondolata felé: minden magyar egy táborba!

Mintha az ég is erre intett volna: a gyászpompa után egyszerre kiderült s ragyogó napfényben, mintha a földi teherrel megszabadult lélek aggódó hazafiassága ismételte volna a mementót:

Egy táborba!

*

Szmrecsányi püspök váradai temetése.

Megható részvét nyilvánult meg tegnap Szmrecsányi Pál püspök temetésénél. A külső fény, a pompa, a részvét külső jelei impozánsak voltak; de még annál is nagyobb volt, lelkek mélyén levő és csak egy-egy igaz, forrókönyben megnyilvánuló fájdalom. Ezernyi-ezer volt a közönség száma, de nem akadt egy sem, a ki szívében mélyeséges, őszinte gyászt ne viselt volna a temetés szertartásánál. Nagy lélek volt az elköltözött, oly nagy űrt hagyott maga után, melyet mindenki érzett.

A temetésről tudósításunk a következő:

A beszterelés.

A boldogult megyés püspök temetése tegnap, pénteken délelőtt óriási részvét mellett ment végbe.

A katonaság már nyolc órakor kivonult; a József-ezred díszbe öltözött legénysége, Winternicz őrnagy parancsnoksága alatt a püspöki lak kapujától Múzeum-utcán át egészen a vasútállomásig sorfalat képezett s a közönségnek csak a sorfalon kívül lehetett közlekedni. Bent

a palota udvarán a székház kapujától a székes-egyház bejáratáig a díszbe öltözött honvédség képezett kordont.

A palota kapuja mellett a katonazene, két oldalt pedig a kath. legényegylet, a nagyváradai munkás betegsegélyző egylet, az iparos ifjak önképző körének tagjai és a M. Á. V. koszoru egyletének tagjai helyezkedtek el, gyászbavont díszlobogóikkal.

A kapu alatt pedig gyülekeztek a püspökségi uradalmi tisztikar, a kath. kör tagjai, a küldöttségek és a katonai, világi és egyházi előkelőségek, továbbá az apácák.

A ravatal körül állottak a vidékről jött notabilitások: a csanádi káptalan képviselőjében dr. Várady L. Arpád c. püspök, miniszteri tanácsos; az egri főegyházmege képviselőjében Follin János, Böhm János, Demkó György, Konce Menyhért kanonok, továbbá Matyasovszky tiszánai, Hámán Antal c. kanonok, maklári plébános; az erdélyi egyházmegye képviselőjében dr. Hirschler József praelatus, a jászói premontrei rendházból Szepsi főszámvevő továbbá a Pázmány-egyesület képviselőjében dr. Sziklay János, Szentkirályi Zoltán orsz. képviselő és Fruchtl Ede az Alkotmány munkatársa; az orsz. néppárt képviselőjében Molnár János praelatus; az egri kath. jogakadémia képviselőjében dr. Demkó György kanonok igazgató, dr. Bozóky Géza és dr. Molnár Kálmán.

Nagyvárad város tisztikara Bordé Ferenc polgármester helyettes, Biharvármegye tisztikara pedig dr. Miskolczi Ferenc alispán vezetése alatt; a közös hadsereg törzs és főtisztjei Grunzweig altábornagyval élén: a honvédség tisztikara Braun ezredessel, a gör. keleti egyház képviselőjében Pakala esperes, Horváth Endre és Papp György; az ev. ref. egyház képviselőjében Csák Máté és két segédlelkész, talárral; a jogakadémia tanári kara dr. Bozóky Alajos kir. tan. igazgató vezetése alatt, a biharmegyei nőegylet választmányi hölgyei; az izr. nőegylet elnöksége; a nagyváradai kath. kör tagjai nagy számmal, báró Gerliczy Ferenc elnök vezetése alatt; a kir. tábla és törvényszék bírói karából számosan; a kir. főügyészség képviselőjében Kurouszky Ferenc főügyész helyettes; a kir.

tanfelügyelőség személyzete Szirmay Miksa segédtanfelügyelővel; a biharmegyei 48-as honvéd egylet tagjai Amáni Béla elnökkel; a kápt. urad. tisztikara Papp Imre főtiszt vezetése alatt; a nagyváradai Kath. Legényegylet tagjai lobogóval, Mellau István igazgató, a nagyváradai munkás betegsegélyző-egylet tagjai lobogóval és az iparos ifjak önképzőkörre lobogóval Zboray Gyula elnök, a M. Á. V. koszoru-egylete lobogóval Papp János elnök vezetése alatt; továbbá dr. Laurán Ágoston prelátnak, gör. szert. kath. püspöki helynök, Nyes Mózes gör. kath. kanonok, Glac Antal főispán, Beöthy László ny. főispán, Bócz Géza kir. táblai elnök-helyettes, Székely Tamás, dr. Halász Lajos orsz. képviselő, dr. Székely István egyet. rektor, Markovits Antal, Markovits Károly, Telegdy József, Bölöny József, Sikel Traján postaigazgató, dr. Hoványi Géza, dr. Molnár Gyula, dr. Imrik Gusztáv, Mezey Mihály, Des Echerolles-Krupser Gilbert, dr. Márkus László, dr. Schiffer Ede, Lakatos Ede, dr. Schweiger Ede, Pékánovits Imre, Stark Gyula, Nagy Márton, dr. Móré Pál, Miskolczi Barna, Örvény Irén, Gencz János, Dus László, Ragány János, Komlóssy József, dr. Thury Kálmán, Wimmer Julián, Lakos Lajos, Pohl Jenő, Kernáts János, Stettner István, Nozák Rudolf, Karger Sándor, Czigelt József, Buzási József, Jellinek Ferenc, Jellinek Géza, Csatáry József, Korbély József, stb.

Az égő gyertyák között a kapualja közepén a ravatalra helyezett koporsón a gyászoló család koszorúja, a főpapi jelvények: miseruha, infula pásztorbot és a feszület volt elhelyezve.

A koporsótól jobbra, közvetlen a koporsó mellett Palotay László pápai praelatus, nagyprépost állott s egy lépéssel távolabb az előkelőségek és az apácák; baloldalon a tisztikar és a küldöttségek tagjai; míg a koporsó aljánál az udvari papság: Spett Gyula kanonok, Mayer Antal titkár, Brém Lőrinc szentszéki aljegyző és dr. Maszurek Gyula actuarius, továbbá rokonok Erős Rezső jószágkormányzó és az elhunyt díszbe öltözött két huszára állottak.

A koporsó két oldalánál a Kegyelet te-

Szép, szép — mondhatná erre a helyzet valamelyik ismerője — de hát akkor, miért volt annyi tűz, például Passaicon is, az ideai télen? Hiszen a tél itt a nagy tenger táján éppen oly zordon, amilyen perzselő a nyár!

Hm. Hogy miért volt? A kérdésre kurta anekdotával felelek. A minap egy ismerősömmel beszéltem a sűrű egymásutánban ismétlődő tüzesetekről.

... No, azon a Passaicon is meglátszik, hogy sok benne a zsidó...

Ez volt az én ismerősöm észrevétele, a mi folytonosan kukorékoló vörös kakasunkról. És ez a csipős észrevétel megjelölte a tűz szaporaságának egy harmadik okát — a biztosítási csalást. Tisztelet, becsület annak, akit illet, de bizony az élelmes faj a vagyonszerzésnek ehhez a módjához éppen úgy ért itten is, mint Európában és, ha szorul a kapca, csak nagy igénybe veszi az újvilágban is, mint ahogy megpróbálta régebben — odaát. Az idén szük az esztendő és bizony már nem egy kampos orru üzletember gazdagodott benne — hogy finoman tejezzem ki magamat — tűzkárbiztosítás révén: Amerikaszerte. Így hát talán még Passaicon is...

Persze vannak egyéb okok is. A magyar

plébánia közvetlen közelében rettenetes tűz pusztított a tavasszal egy két emeletes téglalapú épületben. Részen égési sebek, másrészt meg leugrás okozta belső sérülések következtében három ember lelte akkor halálát. A ház lakói tulajdonom számban olaszok. A tűz gyújtogatások, e lakókkal haragos olaszok bosszujából támadt.

Januárban jelentékeny kárt tett a tűz, meg az oltás a Szent Mihály görögkatholikus püspökség parókia-épületében. A tüzet a modern kultúra okozta. A villamos lámpa, a rövid zárlat. Ma már szép rendben van újra minden a kedves házban. Kiheverte a bajt s én azóta nem egy kellemes órát töltöttem benne...

De nihil Nem hiába, hogy elragadt táltossal kezdtem meg ezt az írástomat, engem is messzire vittek el a hét történetétől az emlékezés szárnyai. Se baj! Gondolom, nem tévesztették el azért a kijelölt irányt s — ami fő — nem jártunk ualmas vidéken, ualmas tájakon.

— Csütörtökön, hogy a hetet folytassam, kisírt szemmel, dagadt arccal jött a plébániára egy jó, öreg magyar asszony — panaszkodni...

Köztisztületben álló, jámhör lélek, a hitközség egyik leppéldásabb életű tagja. Szorgalmas nyári munkás, takarékos régi amerikai, aki évek hosszu sora óta eszi ezt a különös izü kenyeret idekint. A házassálete boldogtalan. Az ura dologkerülő, hozzá még enyveskezü is, korhely, házsártos, verekedő. Az asszony régen külön él tőle s fiát, aki ma már házas, családos ember, egymaga nevelte, mindeu segítség nélkül...

Az öregasszony ura össze-vissza csavargott, közben börtönt is ült. Most egyszerre Passaicon termett. Gonosz, vén fejével ráesett az asszonyra a kapu alatt. Arculverte, megöklözte, földre dobta, megrugdosta. Ma már vizsgálati fogságban ül. Pár nap múlva itélkezik fölötte a nagy esküdtszék (grand jury) a szomszédos Paterson városában. Még pedig előreláthatólag igen szigoruan...

Ejnye, ejnye, hiszen Amerikáról mindig azt hallja, olvassa az ember, hogy aki otthon rossz volt, itt megjavul. Mert ez itt csodák országa, ahol még a bot is elsül.

Hohó, kedves Amerikáról ábrándozók! Kuttyából itt sem lesz szalonna. Ellenkezőleg. Még az is elromlik, aki otthon jó volt...

— Szombatról vasárnapra virradó éjjel fél

Mindenki tudja már

hogy jól és olcsón csak

GUTFRIED TESTVÉREK áruházában a „Gólyához“

SZENT LÁSZLÓ-tér (Holdas-templom mellett.) lehet vásárolni.

Férfi gallér minden fazonban, drbjá 11—15 kr. Férfi ing, piqué mellü, drbjá 110, 140, 185. Férfi ing szintartó zefirből, drbjá 95, 140, 195.

metkezési intézet disztestőrei, városi és megyehajduk diszben állottak.

A temetés megkezdése előtt érkezett a nagyváradai kath. legényegylet küldöttsége, remek koszorúval, melynek szalagján a következő felírás van: »Felejtethetlen fővédőjének és jótévőjének — a nagyváradai kath. legényegylet.«

Fél 9 órakor már tömve volt a palota előtti udvarnak a közönség részére hagyott területe s az utcán, a katonai kordonon kívül is rengeteg nép volt, várva a halottas menetet. A székesegyház hajója is megtelt résztvevő közönséggel.

Fél 9 óra után megkondultak a harangok s a papság karingben, illetve ornatibusban megindult a püspöki palotába, Samassa József bibornokért, a palota emeletén levő lakosztályába.

Pár perc múlva a papság, a bibornokkal lejött a kapu alá, a koporsóhoz s kezdetét vette a beszentelés.

A régi barátja halálát mélyen fájlaló ősz bibornok ajkán elhangzott az Oremus pro fidelibus de functis . . .

A Circum dederunt me . . . megrázó örök-szép halotti éneket a székesegyházi énekkar, a biharmegyei tanítóegyesület dalárdájával megerősítve, adta elő.

A beszentelés alatt könnyezett a bibornok, az összes papság s alig volt a jelen voltak között valaki, akinek könnyeket nem csalt szemébe az utolsó bucsu a drága halottól.

A beszentelés után a gyászmenet, a bibornokkal a székesegyházba vonult, élén a katonai zenekarral, a tisztelgésre vezényelt honvédek sorfala között.

A püspök koporsóját a püspökségi uradalom tisztikara kézen vitte a székesegyházba. A koporsó előtt vitték a diszbe öltözött hajduk a város és megye koszorúját.

A gyászmise.

A fájdalmas gyász alkalmából a székesegyház főbejárata gyászdraperiával volt bevonva.

A templomban az összes villamlámpák, a templom hajójában levő nagy csillár és a kanonoki stallumok villamos csillárai és az első padsorok gyászfátyollal voltak bevonva; az összes oltárok előtt fekete szőnyeget terítettek.

A templom hajójában volt felállítva a gazdag ezüst díszítésű fekete posztóból készült mennyezetes katalalk.

A templom főbejártától a főoltárig diszbe öltözött tűzoltók vontak kordont.

A közönség nemcsak a templom hajóját, hanem a szentély egy részét és a karzatokat is zsufolásig megtöltötte.

Mikor a gyászmenet a templomba ért, a papság a bibornokkal a szentélybe vonult, a rokonok az első padokban, a többi előkelőségek pedig a következő fenntartott széksorokban foglaltak helyet.

A gyászmisét Samassa József bibornok, egri érsek végezte, a püspökök, kanonokok és a többi papság segédletével.

A gyászmise után megkondultak a harangok, a bibornok és a papság a katalalkhoz vonult s kezdetét vette a Libera, majd az ötös absolutió, amelyet a következő sorrendben végeznek: Párny Sándor szepesi, Radnay Farkas besztercebányai megyés püspökök, Fetser Antal és dr. Lányi József felszentelt püspökök, végül maga az ősz bibornok.

A requiem alatt a megerősített székesegyházi énekkar Karsch Ferenc a capella gregorian motívumokkal átdolgozott miséjét adta elő, Belezny Antal székesegyházi karnagy vezetése alatt.

Háromnegyed 11 órakor indult meg a templomból a gyászmenet a vasúthoz; úgy a Káptalan-soron, mint Múzeum-utcán és Rákóczi-uton a vasut állomásig a József-ezred legénysége állott sorfalat s ez biztosította, hogy az impozáns gyászmenet minden akadály nélkül teljesen és rendben kifejlődhetett.

A templomból a püspöki lak vaskapujáig a papság kézen vitte a koporsót s a kapunál helyezték a holttestet a püspök négy lóval vontatott gyászkocsira.

A gyászmenetben az ősz bibornok nem vett részt, hanem Párny püspök vette át tőle a gyászmenet vezetését.

A gyászmenetet tíz lovasrendőr nyitotta meg, Réz Bertalan tb. alkapitány vezetése alatt.

Utána következett a két növendék pap a kereszttel, majd az egyesületek, gyászba vont lobogóik alatt: a M. A. V. koszorú egylete, a Nagyváradai Kath. Legény-Egylet, a Nagyvárad Munkás-betegsegélyző Egylet és az Iparos Ifjak Egylete.

Sorban következtek a helybeli apáca-zárdák nővérei s a Ferenc-rendi betegápoló nővérek s ezt követte az énekkar.

Ezután a papság következett, az összes nagyváradai világi és szerzetes papok s a vidékről óriási számban a temetésre bejött vidéki papság, mindannyian karingben, gyertyákkal. Ezeket követték: dr. Vucskics Gyula esperes és Imrik S. Zoltán plébános fekete dalmatikában, dr. Karácsonyi és Gabriely kanonokok fekete palástban; dr. Radu Demeter nagyváradai és Hosszu Vazul lugosi gör. kath. megyés püspökök főpapi díszben s utánuk Fetser Antal és dr. Lányi József felsz. püspökök fekete palástban, fehér infulával.

Ezek után lépdelt Párny Sándor szepesi püspök, fekete palástban, fehér infulával, kezében a feszülettel; mellette haladt Cheberics Márton szepesi prépost-kanonok.

Ezután három diszbe öltözött megye-hajdu vitte Biharvármegye óriási babér és pálma-koszorúját; három diszbe öltözött rendőr pedig Nagyvárad város hatalmas koszorújával lépdelt. Ezeket követték a »Kegelet« temetkezési intézet disztestőrei gyászlöbögővel, égő lámpákkal, az elhunyt címer-pajzsával.

Utánuk haladt a gyászkocsi, amelyet az udvari papság, a rokonok: Szmrecsányi Lajos segédpüspök, Szmrecsányi László, Szmrecsányi Miklós, Szmrecsányi Béla, Szmrecsányi Jenő, Ghyczy altábornagy, Ghyczy Jenő, Ghyczy Miklós, Rakovszky György, Rakovszky Jenő, Fráter Jenő, Kelcz Gyula; az elhunyt jóbarátai Samassa Adolf és Rónay Kamill törvényszéki elnök és az uradalmi tisztikar kísérték.

A gyászmenet alatt a katonai zenekar gyászdulót játszott, közben pedig az énekkar a Misererét énekelte.

kettőkor nagy zaj vert föl álmomból. Mint valami hangyaboly, úgy zibongott az utca. Csakhamar a rendőr-őrszem (police patrol) kocsija dübörgött végig a szekéruton. Lovak csak úgy száguldott. Jeizóharangja, amelynek szakasztott olyan a szava, mint a budapesti mentőkocsié, messzire hallatszott az éjszakában.

Mi történt?

Részeg emberek verekedtek egy közeli burdosházban. Egy asszonynak sörös flakóval bevették a fejét. Az egyik verekedő megugrott az éjszakában. A másikat a rendőrség kocsikázta meg, módot nyújtván neki egy kis levegőváltásra.

Az éjszakai kalandnak természetesen témérdek nézője akadt. Egyik részegebb volt, mint a másik. Szinte az egész utca tántorgott . . . A részeg Róma jutott eszembe, Néró egy-egy orgiája után.

Félelmes volt ez a tömeg — és förtelmes . . .

Persze szóba került a rendzavarók nemzetisége. Senki sem tudta, ki mifélek. Kész volt tehát a felelet, mint mindannyiszor, ha valamilyen bajnak, botránynak nincs gazdája:

— The Hungarians! . . .

Ma utána jártam a dolognak. Az egész nagy kaszárnyában egyetlen magyar sincsen. Ellenben vannak: ruthének, tótok, polyákok, olaszok, sőt még ájrisok is . . .

A ház lengyel zsidóké. Mikor tehát nagyokára mindennek vége lett volna s én is nyugvóra tértem, — ezek kezdtek el tárgyalni a történeteket. Ékes zsargonban, épen az ablakom alatt.

Már most tessék aludni! (Ebben az időben állandóan nyitott ablak mellett alszik az ember.)

— Hát így értük meg ezt a mai kedves napot. A hazai jó falusi bucsuk s a fürdői Anna-bálok napját.

Kedves, hangulatos. lélekemelő volt a gyászmisénk. Az oltár tele virággal. A Szent Anna női oltáregylet tagjai — asszonyok, leányok — égő gyertyával kezükben áldoztak.

Mise után parádés esküvő. Csukott üveg-hintó, uszályos ruhák, kertésznel készült csokrok. Hogy változik az élet.

Más miliőben folyt le az örömszülék lakodalma. Abban a kis faluban. Falusi kis templomban, valamikor régen . . .

Litánia alatt a templomba éktelen ordito-

zás hallatszott be az utcáról. Ugyanabban a házban, amelyben az éjjel verekedtek, most galíciai leányok torkuk szakadtából monoton szláv nótát üvöltöttek. Egy másik házból magyar férfi k (ebben a házban notórius templomkerülő laknak, a hitközséghez senki sem tartozik közülök) vad böge s brutális harmonizáló szentségteleníti meg a hivek szép énekét.

Minő szegyenletes, fájdalmas percek ezek . . . Litánia után temetés.

Magyar lányt kísérnek utolsó útjára, akinek nincs itt senkije. Temetkező egyletbe tartozott. Így hát szép temetés jutott ki neki. Kövér, csótáros fehér lovak. Tükörablakos halottas kocsi, diófakoporsó, rajta sok koszorú. Zsongó harangszó, legények, viruló magyar leányok kísérete . . . Kettő mégis hiányzott. Az a faluvégi kis temető — meg az édes anyja . . .

Nos itt van. Néhány lap az ujvilági élet könyvéből.

Bizony nem aranszegélyűek. Telve vannak egyfelől féktelen vadsággal, erkölcsi súlydéllel, másfelől csalódással, bánattal . . .

Ilyen ez a könyv első lapjától az utolsóig.

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczi-út 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagy raktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador szíremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi sírboltok s sírkövekrenoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

sírkőgyár.

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fióktelepek:

Déva. Nagyszeben. Bánpatok.

A gyászmenetet, az ut különböző pontjain fényképeztek és amatőrök lefényképezték.

A gyászmenet rendezésének nehéz tisztét **Makay József** papnöveidei aligazgató teljesítette.

A pályaudvaron.

Husz percnyi ut után kiért a gyászmenet a vasútállomásra.

A postaépület előtti téren volt fentartva a szükséges hely az utolsó beszúrtalásra.

Itt a koporsót **Párvy Sándor** szepesi püspök beszúrtaláta, a katonazene egy egyházi darabot adott elő s ezzel a temetési szertartás véget ért.

A koporsót egy Cdn. 109043. M. A. V. jelzésű podgyászokocsiban helyezték el, melynek külső ajtójára fehér lap volt ragasztva a következő utirány jelzéssel:

Nagyvárad—Héthárs
Püspökladány, Debrecen,
Nyíregyháza, Szerencs,
Sátoraljaújhely, Kassa
irányon át.

A kocsiiban a koszorukat körülaggatták a kocsii falain.

Ezután a podgyászokocsit ólomzárral látták el. A halottat **Nagy István**, a »Kegyület« temetkezési intézet alkalmazottja kíséri.

A papság s a résztvevő közönség ezután elvonult a pályaházból.

A temetés Darócon.

A holttestet a tegnap déli vonattal szállították el Nagyváradról.

Brém Lőrinc szentszéki actuarius és **Erős Rezső** jószágkormányzó előre utaznak Kassára s ott várják be a vasárnap reggel odaérkező holttestet s azzal együtt utaznak Sáros-Darócig.

Nagyváradról sokan utaznak el a temetésre Sárosdarócra.

Vasárnap délután utaznak el oda Nagyváradról **Fetser Antal** felsz. püspök, dr **Lányi József** felsz. püspök, dr **Karsch Lollion** és **Spett Gyula** kanonokok és **Makucz Ernő** zárdalelkész; továbbá Nagyvárad város képviselőjében **Bordé Ferenc** főjegyző, **Ragány János** főszámvevő és **Stark Gyula** törvényhatósági biz. tag; a nagyváradai kath. kör képviselőjében pedig dr **Horványi Gyula** jogtanár, **Géczy Lajos** nyug. püspökségi főtitkár és **Imrik Zoltán** plébános.

A temetés Darócson hétfőn, augusztus 17-én lesz s a gyászszertartást **Fischer Colbric** Agost kassai püspök végzi. Szerdán a kegyuri templomban requiem lesz az elhunyt főpásztor lelkiüdvéért.

Darócon a családi kegyuri templomban éppen a napokban készült el a családi sírbolt, amelyben a boldogult is őseivel pihenni kíván.

Nagyon hamar teljesül az áldott lélek óhaja.

*

Itt említjük meg, hogy dr **Belopotoczký Kálmán** v. b. t. t. tábori püspök, váradai kanonok jelenleg Gasteinban időzik. A temetés idejéről későn értesült s különben orvosa megtiltotta a kura félbeszakítását, ezért nem jöhetett el a püspök temetésére.

Az elhunyt püspök utolsó órái.

Most értesülünk a St.-Moritzból visszatértektől, hogy miként következett be a most már örök álmát aluvó főpásztor halála.

Szombaton, augusztus 8-án reggel **Szmrecsányi Pál** püspök St.-Moritz-Badi lakásán

rosszulétről panaszkodott az állandóan mellette lévő **Brém Lőrinc** szentszéki aljegyzőnek.

Brém Lőrinc azonnal a gyengélkedő püspökhöz hívatta dr **Nolda** porosz kir. titkos közegészségügyi tanácsos, orvos-tanár és dr **Savoy** Hubert freiburgi egyetemi tanár-lelkészt. Az orvos-tanár szélütést konstatált, — amire a lelkész-tanár ellátta a püspököt: a halottak szentségével és az apostoli áldást feladta.

A beteg csendesen, megszakítás nélkül aludt egészen haláláig, amely pont este háromnegyed nyolckor következett be.

Vasárnap éjjel a holttestet bebalzsamozta a már említett dr **Nolda** és dr **Veraguth** Konrád badeni nagyhercegi udvari tanácsos, orvos.

A bebalzsamozás után teljes püspöki ornatusba öltöztették a megboldogultat. Az ornatushoz a kéznél nem levő egyházi ruhadarabokat **Brém Lőrinc** gyorssürgönyben kérte a churi püspöktől, aki a vasárnap dacára, rögtön elküldötte azokat.

Samassa bibornok beszéde.

Az egri bibornok érseknek a székeskáptalan, központi papság és gör. kath. káptalan tagjaihoz tisztelgésük alkalmával intézett beszédet az idő rövidsége miatt tegnap csak kivonatossan közölhettük. most módunkban van az egész beszédet teljes egészében adhatni, amint az elhangzott.

A klasszikus tömörségű kis emlékbeszéd féle teljes szövege a következő:

Tristis est anima mea. Mély gyász és fájdalom borul lelkemre, mert elvesztettem lelki fiamat, tanítványomat, a munka terheiben és a küzdelem fáradalmaiban velem osztó, hűséges, vigasztaló, bátorító barátomat, kinek elhunyt mély sebet ejtett szívemen, amelyhez Ő oly közel állott. Hol keressék én, hol keressenek Önök, barátaim, kiknek Ő nemes szívé, jó főpásztoruk volt, lelki megnyugvást és vigasztalást? Az Isten végzetlen irgalmába vetett hite kívül megtaláljuk azt abban, hogy habár ajkai elnémultak, szelleme állandóan szól hozzánk. Mert rá alkalmazhatni az Irás eme szavait: *Defunctus est, et adhuc loquitur.* Ma is szól hozzánk életének példája által, ki betöltötte az Istentől elébe szabott két nagy feladatot: a munkát és kötelességet.

Tántoríthatatlanul ragaszkodva ahhoz, amit igazságosnak és helyesnek ítélt, saját természetét követte annak védelmében, mindent félretéve s nem gondolva arra, hogy abban valami erény vagy érdem, bátorság és önzetlenség volna. Neki másként cselekedni lehetetlennek látszott.

Még csak egyet. Mert érzem, hogy fájdalom mélysége elfojtja hangomat. Még csak egy vonást akarok életéből kiemelni, amely összes munkásságának tevékenységét leginkább jellemzi, amire törekedett fáradhatlan munkával, soha nem engedve, soha nem hátrálva, keresztül minden áldozatokon és megpróbáltatásokon: *az az eszmék és szívek kibékítése volt polgártársai közt.* Őszinte, lojális kibékítése, egyetlen elv, remény, egyházi vagy hazai érdeknek feláldozása nélkül. E lankadatlan igyeke-

zetének erejét nemes és jó szívéből merítette. Nem volt ellensége, mert Ő sem ismert ellenségeskedést, vagy gyűlöletet, általános szeretet környezte, mert senki sem szeretette soha tisztább, önzetlenebb, bensőbb szeretettel az igazságot, az egyházat és hazát.

Samassa bibornok elutazása.

Samassa bibornok tegnap délután 4 óra 15 perckor hagyta el városunkat.

A pályaudvarra pontban 4 órakor érkezett meg az eminentiás úr, **Párvy, Radnay, Fetser** és **Lányi** püspökök kíséretében. Ott voltak még **Molnár** apát, **Mayer** titkár, **Brém Lőrinc** szentszéki aljegyző, **Gróf Ferenc** debreceni prépost-plébános és **Palotay** nagyrépost.

A biboros főpap kedélyesen elbeszélgetett kíséretével, míg a Budapest felé induló vonat berobogott. A vonathoz szalon kocsit csatoltak, amelybe az eminentiás ur azonnal beszállt.

A biboros főpapot utjában kísérték: **Szmrecsányi** Lajos egri segédpüspök, **Párvy** szepesi püspök, **Ridavcsik** címzetes kanonok és a biboros titkára: **Kriszton** Endre.

A b. e. megyéspüspökünk rokonsága közül ugyanezzel a vonattal utaztak **Kelcs Gyula**, **Rakovszky** György és **Ghiczy** Jenő.

Samassa bibornok szeptember havában fogja ünnepelni születésének 80-ik évfordulóját, hála Istennek szellemi és testi erejének egészében.

Az eminentiás ur 56 éve felszentelt pap, 1871-ben lett szepesi püspök, 1873-ban egri érsek és végül 1905. évben kapta meg a bibornoki kalapot.

A bibornok teljesen jól érzi magát, csupán egykori tanítványának, udvari papjának és 40 éven keresztül meghitt, bizalmas barátjának **Szmrecsányi Pál** püspöknek halála nagyon megviselte.

Soha annyit nem sirt az Eminentias ur, mint a legutóbbi napokban.

Szmrecsányi püspök és az uradalmi tisztikar.

Semmi sem tanúsítja jobban az elhunyt püspök jószívűségét, mint az a körülmény, hogy halála előtt tetemesen megjavította mindazok nyugdíját, akik főhatósága alá tartozván, vele együtt munkáltak.

Csak nemrég emlékeztünk meg arról az igazán nemes bőkezűségről, amellyel az egyházmegyei papság nyugdíjügyét újra szabályozta; hasonló bőkezűséggel emelte az uradalmi tiszték és állandó alkalmazottak nyugdíjait is. Ez az intézkedése csak halála után vált köztudomásúvá s a tisztikar már csak az elhunyt főpásztor kihűlt tetemei fölött röhögte le a kegyelet hála adóját.

A temetés előtt **Erős Rezső** jószágigazgató összegyűjtötte az uradalmi tisztikart teljes számmal s megindult hangon körülbelül a következőket mondotta:

— Fájdalmas alkalommal gyűjtöttem össze most szeretett tisztársaimat. Azt a súlyos csapást, mellyel az isteni Gondviselés bennünket megátogatott, velünk érzi az egész ország, mert hiszen országszerte megnyilatkozni látjuk a mélységes részvétet jó ágos urunk elhunyta fölött. Ezt az általános részvétet teljesen átérti az a tisztikar melynek annyiszor volt alkalm a kegyelmes ur atyai jószágát érezni. Most is még egy utolsó intézkedését kell közölnöm, mely szeretett tisztársaimat közelről érinti. A közelmúltban történt fizetés rendezéssel kapcsolatban még tavaly nyáron előterjesztést tettem az akkor ugyancsak Svájcban üdülő püs-

Uj férfi-, fiu- és gyermekruha-üzlet.

Van szerencsénk a t. ruhavásárló közönség b. tudomására hozni, hogy **Zöldfa-utca (Zöldfa-szálloda épületében, a Sörcesarnok mellett)** e hó folyamán egy mellett kerülnek eladásra. **Jelszavunk:** »Kévs pénzért szép ruhát, jó ruhát és csinos ruhát. — Megtekintés ingyen, próbabovásárlással meglehet mindenről győződni — Kiváló tisztelettel

GELBERG ÉS NAGY.

pök urnak, hogy a felemelt fizetésekhez képest emelni kegyeskedjék az uradalmi tisztek és alkalmazottak nyugdíját, különösen arra való tekintettel, hogy nyugdíjalapunk az 6 püspöki idején mintegy 200.000 koronával emelkedett. Előterjesztésemet megboldogult jószágos urunk magáévé tette s bár az ügy hosszabb időt vett igénybe nemes szívének sikerült a nyugdíjat újabb szabályozáshoz a felség jóváhagyását kinyerni s a jóváhagyást közlő értesítést a kormánytól pár nappal halála előtt, Svájcban kapta kézhez. Koporsójával együtt hozza számunkra atyai jószágának, tisztjei iránti gondoskodásának ezt a tanujelét, a melyért hálaunkat most már csak azzal róhatjuk le, ha elköltözött lelkéért fiai kegyelet el imádkozunk.

A tisztikar mély megindultsággal hallgat a jószágigazgató közlését; a tisztek nevében Balogh Kálmán erdőmester pár szóval válaszolt. Fájdalmasan érinti a jószágigazgatót úgy, mint most nem kérhetik a jószágigazgatót úgy, mint máskor, tolmácsolja a tisztikar halálját a püspök ur előtt; érzik mindnyájan, hogy jószágos atyát vesztettek a megboldogultban, akinek utolsó tettét is a szeretet, a tisztjei iránti jóindulat sugallta. Megköszönte azt a jóakaratot, melyet a jószágigazgató, kitől a nyugdíjak újabb szabályozása is kiindult, az uradalom tisztjei és alkalmazottai iránt tanusított, kérve reá Isten áldását.

A megindító jelenet után, amikor a tisztikar Szemerecsányi püspök szeretetének utolsó jelét ugyszólván a koporsó fölött vette át, természetileg indultak a temetésre, amelyen egy a központi, mint a vidéki tisztek teljes számmal vettek részt. A koporsót a püspöki székesegyházból a templomba és a szertartás végeztével a templomból az indóházig a tisztek a papsággal felváltva vitték. A mise és a beszentelés alatt a tisztek a katófalk körül állottak.

A szertartás végével Erős Rezső jószágigazgató Balogh Kálmán erdőmester és dr. Krüger Aladár uradalmi ügyész kíséretében felkereste a családtagokat és a tisztikar mélyeséges részvétét tolmácsolta előttük. A sárosdaróci temetésen a tisztikar nevében Erős Rezső vesz részt.

Nagyvárad város közgyűlése.

Nagyvárad város törvényhatósága tegnap tartotta meg augusztus havi közgyűlését, még pedig nagyon gyér érdeklődés mellett. Különben a tárgysorozat is gyenge volt.

A napirendre került ügyeknél sokkal érdekesebbek voltak az interpellációk, melyek mindenike igen fontos és a nagy közönséget közvetlenül érintik. A közgyűlés lefolyása is nagyon sablonos volt. Két órakor vette kezdetét s már fél négy órakor véget ért a hitelesítő közgyűléssel egyetemben.

Az ülésről tudósításunk a következő:

Glac Antal főispán elnöklete alatt pontban két órakor vette kezdetét az ülés. Gyorsan peregtek le az ügyek s az első három tárgyban minden felszólalás nélkül fogadták el a tanács javaslatát.

A Rimanóczy utca rendezésénél kimondta a törvényhatóság, hogy azt foganatosítani kell s erre 9000 koronát irányoz elő.

Az 5r-utcai elemi leányiskolánál szükségessé vált egy munkatanítónői állás rendszerezése. A törvényhatóság a rendszeresítést kimondotta.

A tanács javaslatát a tárgysorozat 8-ik pontjánál nem fogadta el a közgyűlés. A tanács ugyanis javasolta, hogy a Schenker Mihály-féle tanyát tekintettel arra, miszerint a bérlő 15 százalék béremelést ajánlott fel, a szerződést továbbra is hosszabbítsa meg a közgyűlés.

Balogh Döme nem fogadja el a javaslatot, hanem indítványozza, hogy árlejtés útján adják ki a tanyát.

A közgyűlés Balogh Döme javaslatát elfogadta.

A vasuti deszkabódék.

A vasuti pályaudvarral szemközt Magyar József és társai több bódében gyümölcsöt s élelmi cikkeket árusítanak.

A tanács elrendelte, hogy az árusítók erről a helyről távozzanak el, mert úgy szépészeti, mint közlekedési szempontból kifogás alá esnek a bódék. A tanács javaslatát az érdekeltek megfellebezték.

A közgyűlés Schwartz Izidor felszólalása után kimondotta, hogy a fellebezést elutasítja s utasítja a tanácsot, hogy az árusok részére más megfelelő helyet jelöljön ki.

A velencei kavicsbánya.

A vízvezeték kibővítése folytán szükségessé vált, hogy a várad-velencei plébánia tulajdonát képező telkekből bizonyos területet kisajátítson a város. Az ügy most harmad ízben van kitűzve.

Az eddigi határozatoknak ama részét, mely a kavics bányára vonatkozik megfellebezték. A közgyűlés most kimondotta ezért, hogy mivel a kibővítéshez feltétlen szüksége van 1082 öl területre s mivel ez nem érinti a kavicsbányát, a területet akár egység, akár pedig kártalanítás útján megszerzi.

Ezután következett a tisztviselők előleg- és szabadság iránti kérelmei, melyeket a közgyűlés egyhangulag megadott.

Interpellációk.

Dr. Kazay Kálmán a közuti vasut pályaudvari anomáliái miatt interpellál. Nevezetesen a vasuti társaság a teherárak szállítókosijainak összeállításakor egészen ki az utcára tolnak s ezáltal a forgalmat akadályozzák. Kéri a polgármestert, hogy intézkedjék, miszerint a jövőben a tolatások csakis a vasut udvarán történhessenek.

Interpellációjának második része a köztisztaságra vonatkozott. Felpanaszolja, hogy éppen az a része a legpiszkosabb a városnak, ahol az élelmi cikkeket árusítják. Így a Szent Lázár-ternek minden része kifogás alá jön. A Nagypiac-ter pedig az idén sem volt felsöpörve. Ugy szintén a széna piac sem volt felseperve.

A tisztviselők lakbére.

Niedermann Antal a tisztviselők lakbér ügyében interpellál. Ismerteti a pénzügyigazgatóságnak eljárását, melyet lapunk legelső sorban publikált. Niedermann az iránt tesz kérdést, hogy hajlandó-e a város polgármestere lépéseket tenni az iránt, hogy megfelelő alapon készítsen a pénzügyigazgatóság tervezetét.

Weisz Lajos Magyar-utca gyér világitása, Balogh Döme pedig a hus és más élelmickek drágasága, Hann Lajos a vállalkozók bánatpénzének gyorsabb kiutalása iránt interpellálnak.

A főjegyző válasza.

A közuti vasut dolgában megígéri a főjegyző, mint a távollévő polgármester helyettese, hogy a megfelelő lépéseket megfogja tenni.

A tisztviselők lakbérügyére vonatkozólag pedig megnyugtatta az interpellálót, hogy Glac Antal főispán már intézkedett, hogy a pénzügyigazgatóság megfelelő alapon készítse el a lakbérügyre vonatkozó kimutatásokat.

A másik két interpellációra is megnyugtató választ adott a főjegyző.

A válaszokat a közgyűlés tudomásul vette, mely után az ülés fél 4 órakor véget ért.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Aczél Zsigmond, a Polgári Takarékpénztár r.-t. vezérigazgatója Kárisbadból hazaérkezett s átvette hivatala vezetését.

* **Széchenyi Jenő kanonok arany-miséje.** Széchenyi Jenő apát-kanonok a tegnap déli vonattal Nagyváradról Zomborba utazott, hol ma, Nagyboldogasszony napján tartja arany-miséjét Zomborban, az általa épített kápolnában.

* **Nagy Boldogasszony.** A legnagyobb Mária ünnepek egyikét üli ma a katolikus egyház. A Boldogságos Szűz menybevételének emlékére van elrendelve a mai nap. Magyarországon, mely különös előszereettel tisztelte égi pátránáját egy régi kedveskedő, de tiszteletteljes kifejezéssel Nagy Boldogasszony napjának hívják az ünnepet. A mai ünnep egyuttal a székesegyház ünnepe, mert a templom Nagy Boldogasszony tiszteletére van szentelve, a főoltárkép Mária menybemenetelét ábrázolja.

* **Kolostorszentelés Csorváson.** Ma, Nagyboldogasszony napján szenteli Grócs Béla prépost-kanonok a »Mi Asszonyunk«-ról nevezett Szegény Iskolásnővérek csorvási kolostorát. A csorvási kolostor létesülését első sorban Wenckheim Géza grófnak, a Szent Gergely-rend nagykeresztésének köszöni, ki 1900-ban alapítványt tett apácák vezetésére bizandó r. kath. leányiskolára, most pedig — midőn a hitközség a kath. leányiskola vezetésére apácákat kért fel — megengedte, hogy alapítványának kamatai a szegény iskolásnővérek ellátására felhasználhatók legyenek. A szentelésen Mária Berclimána nővér, a temesvári tartományi főnöknő is jelen lesz, kinek kiváló jóindulatából teljesülhetett a csorvási katolikusok rég vágya. Csorvás a huszonötödik helység Magyarországon, ahol a szegény iskolásnővérek letelepültek. Egyházmegyénkben először Debrecenben települtek le, Csorvás pedig a második hely, ahol szeptember hó 1-én kezdik meg áldásos működésüket.

* **A vácrétsági merénylők.** Teschenből ma érkezett meg ez első hivatalos jelentés a vácrétsági rablómerénylők elfogatásáról. A jelentés a következőket mondja: Augusztus 8 án több szláv nyelven beszélő munkás ember járta be a tescheni korcsmákat és boltokat, mindenütt új ötkoronásokkal fizettek. — A tescheni rendőrségnek az volt a gyanuja, hogy az ötkoronások hamisítások és a horvát munkások keresésére indultak. Augusztus 10-én este háromnegyed kilenc órakor a Friedecker-strassei Bobek-féle vendéglőben Stanzlig András és Bischek Ágoston tescheni rendőrök rátaláltak a horvát munkásokra. A rendőrök a mulató munkások asztalához lépve, igazolásra szólították őket. Azok elmondották, hogy a goleschauer cement gyárba jöttek munkát keresni, de mert ott munkát nem kaptak, visszautaznak Horvátországba. A munkások közül ketten, Marovic és Oric munkakönyveikkel igazolták magukat. A rendőrök nem elégedtek meg ezzel és felszólították őket, hogy menjenek el a rendőrségre. — Hármán ki is mentek nyugodtan a korcsmaajtón, de mikor az utcára értek megfutottak. A két rendőr a nyomukban volt és kettőt, Orlicsot és Marovicsot megfogták. Az elfogottak a vácrétsági merényletben tagadják a bűnrészességet, sőt bizonyítani akarják, hogy a merénylet idején a merénylet helyének kö-

zelében sem jártak. A pestvidéki ügyészség megindította a kiadatási eljárást, de a téscheni hatóság az elfogottakat csak akkor fogja kiadni, ha hatóság elleni erőszak miatt megbüntette őket. A negyedik tettes elmenekült, ez az osztrai országuton elrejtett egy táskát, melyben ötszáznegyvenöt korona ezüstpénz volt!

* **Nagy vihar a beéli járásban.** A beéli járásban tegnap és tegnapelőtt óriási vihar dühöngött. A villám több helyen leütött s két embert meg is ölt. Tegnapelőtt délután Beél felett hatalmas vihar vonult el. A nagy esőben Leukucza Alexa mezőn egy fa alá húzódott. A villám lecsapott s a mezőn megölte. A mezőn kalapja mellett tenyéryi nagyságu réz táblát viselt, mely mint igazolvány szerepelt neki. A villám ebbe a táblába csapott s a kalapot keresztül égette s így hatolt bele az ember fejébe. A villámcsapás úgy néz ki, mintha valami hatalmas kődarab hatolt volna bele az ember koponyájába. Tegnap délután újra megismétlődött a vihar, ezúttal egy 18 éves fiatalasszonyt ért a villám. Szücs Györgyné a nagy vihar elől egy fa alá menekült s itt érte a szerencsétlenség.

* **Ünnep miatt.** A Polgári Takaré- és Segély-Szövetkezet befizetései f. hó 15-én, azaz szombaton ünnep miatt d. e. 9—11-ig teljesítendőek.

* **Katonák a beéli járásban.** A honvédek most fejezték be harcászati gyakorlatukat, melyek a nagygyakorlatokat előzik meg. Most pedig a közöshadsereg két ezrede tartja manőverjeit Biharmegyében. A hó 24-én a 37. és a 39-ik gyalogezred a beéli járásba érkezik s ott fog harcászati gyakorlatokat tartani. A beéli járásban 6 napig táboroznak a katonák s azután átmennek Aradmegyébe. A tűzérek 18-án kezdik meg nagy harcászati gyakorlatukat Lippán s onnan fognak indulni a király gyakorlatokra.

* **Egy kedélyes délelőtt.** Ebben a nyár forróságban bizony nagyon jól esik az embernek, ha egy heti fáradságos munka után a vasárnapot kedélyesen töltheti el. *Czipoth Ferencz, a Pannónia* étterem bérlelője gondoskodott arról, hogy vasárnap délelőtt 10 órától 1 óráig a műpártoló közönség jól érezze magát. Ugyanis a jelzett időben a 37-ik gyalogezred zenekara hangversenyez, mely hangverseny alatt ételek és italok az ismert olcsó árban lesznek felszolgálva.

* **Az intelligencia találkozó helye** az *Európa* szálló árnyas, hűs kerthelyiségében, hol naponta változatos műsorral mozgóképnyelvi előadásokat rendeznek Pócsi Laci teljes zenekara közreműködésével.

* **Uj vendéglő.** A volt *Kecskeméty féle* vendéglőt — mely a vidékiek kedves találkozó helye *Strobl János* vendéglős vette meg. Nagy helyiségek. Kitűnő borok és frissen capolt kőbányai sör hideg és meleg ételek állandóan kaphatók.

* **Erdős és Grünfeld** cég Nagyvárad Bémer-tér Poyvár palota. Női ruha készítése, vászon és kelengye fehérneműek a legjutányosabb árakban

* **Náci bácsi mozija.** Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy sikerült egy elsőrendű Párisi mozgóképnyelvi előadásba lépni. És így azon helyzetben vagyok, hogy vendégeimet a legjobb műsorral szórakoztassam. Kedvező időben az árnyas kert helyiségben, kedvezőtlen időben a nagyteremben fognak tartani minden nap az előadások. A n. é. közönség rendelkezésére állandóan friss csapolású Dréher-sör, tisztán kezelt borok, kitűnő konyha, figyelmes kiszolgálás. A műsor

minden három napban teljesen új, az új műsor a következő: Korea. Szerencsétlen idyll. Farmer lánya. Friss levegőt minden áron. Uraság cselédje. Indus bosszúja.

* **A Pannónia-kávéházban** ma este *Kóczé Antal* teljes fővárosi zenekarával hangversenyt tart.

x **MOLNAR H.** Bémer-tér cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és thea-sütemény kapható. Telefon 395.

TÁVIRATOK.

Eljegyzés a királyi házban.

Bécs, aug. 14. Izabella főherceg asszony leányával Gabriellával Ischlibe érkezett automobilon. Bécsben az a hír van elterjedve, hogy a király születése napján, augusztus 18-án a fiatal főhercegnőt György bajor herceg elfogja jegyezni.

A nagy-szerb összeesküvés.

Zágráb, augusztus 14. A vizsgálóbíró az ügyéssel együtt tegnap Dvor bosnyák határszéli városban letartóztatta Zsifkovics Simo és Pecsics Péter kereskedőket és Zsifkovics jogászt hazaárulás miatt. Ma reggeliz mindhármát beszállították a zágrábi törvényszék fogházába. A bírósági bizottság továbbra is Dvorban marad, hogy folytassa a nyomozást. Dvor igen hirhadt helység, ahol minden esztendőben sok büntetést követnek el.

Az orosz cár Bécsben.

Berlin, aug. 14. Pétervárról jelentik a »Berl. Tgbl.«-nak: Vilmos császár és a cár találkozója időpontjának a megállapítása végett jelenleg tárgyalások vannak folyamatban. Ezeket a tárgyalásokat ugyan még nem fejezték be, de máris meglehetősen biztosnak látszik, hogy a találkozás meg fog történni. A cárnak az a szándéka, hogy Ferenc József királyt is meglátogassa Bécsben avégből, hogy az osztrák császárnak hatvan éves jubileuma alkalmából személyesen gratuláljon. Ezt a látogatást fogja Vilmos császárnak a cárral való találkozója megelőzni. A bécsi látogatás azonban ebben az évben nem fog megtörténni. Ez évben nem megy a cár az olasz vizekre sem. A látogatások jövő év tavaszára maradnak.

A berlini egyetem és a nők.

Berlin, augusztus 14. Frankfurtból jelentik, hogy az egyetemi tanács a kormányának azt a javaslatát, hogy a nők beiratkozását az egyetem összes fakultásain engedje meg, visszautasította.

Kolera.

Pétervár, aug. 14. Asztrakánból 21 koleramegkegyedést jelentenek. Ezek közül 18 halálos kimenetelű volt. Saratorban 23-am betegedtek meg kolerában, akik közül tizenötön meghaltak. A Don vidékéről is jelentenek koleraeseteket. A kirgizek vidékéről egy pestis-esetet is jelentenek.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, aug. 14.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, aug. 14.

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.35
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. aug. 14.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	98.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— —	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— —	94.50
Magyar nyereség bankrészvény kölcsön	— —	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	— —	145.—
Osztrák járadék papirban	— —	97.25
Osztrák járadék ezüstben	— —	99.—
Osztrák járadék aranyban	— —	116.50
Osztrák korona járadék	— —	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	— —	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	— —	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	— —	631.50
Magyar hitelrészvény	— —	689.50
London vista	— —	240.—
Páris vista	— —	95.50
20 márkás arany	— —	23.51
20 frankos (Napoleon)	— —	19.09
Német birodalmi márka	— —	117.62

NYILTTÉR.

A megboldogult **Szmetka György** gyógyszerész családja a nyilvánosság terén is hálásan köszöni mindazoknak az őszinte részvétét, akik a szomorú halálos alkalmából személyes megjelenésükkel, szóban vagy írásban nyilvánított enyhítő szavaikkal és a végzettségételen való részvételükkel iparkodtak a fejtől megfosztott családnak nagy bánatát mérsékelni.

Különösen a megboldogultnak kar társai iránt kell e hálának élénk kifejezést adnunk, akik szível-lélekkel megindító szép gyászénekekkel és bucsuztató szavakkal emelték a szomorú alkalmat gyászpompáját.

N.-Várad, 1908. évi aug. 14-én.

Korda Sándorné

a düsseldorfi színház volt énekesnőjének

hangversenye

vasárnap, 1908. aug. hó 16-án,
- a FÉLIX-fürdő nyári színházában. -

Asszonyi Lászlóné, színművésznő,
Asszonyi László, baritonista,
Toronyi Gyula, tenorista,
Várady Aladár, zenetanár, a Szigligeti-színház
művészeinek és
Bihari László, a kecskeméti színház drámai
művészeinek közreműködésével.

Előadás kezdete d. u. 5 és fél órakor. —
Helyárak: 2 K, 1 K és 50 fillér. — Jegyek
egész nap a fürdő irodájában és előadás
előtt fél 5 órától kezdődőleg a színházi
pénztárnál válthatók. Műsor a pénztárnál.

A legjobb kutyakalács volt és marad a Fattinger
féle Kutya-Kalács, mely az összes e fajta tápsze-
rek közül a legjobb összetételű és táperezű.
50 kg. 23. — K., 5 kg. bérmentve 3. 20. K.
Fattinger-féle Puppy-Bisquit kölyök kutyák ré-
szére. 50 kg. 26. — K., 5 kg. bérmentve 3. 50 K.
Arjegyüket bérmentve küld Fattinger's Pat-
ent Hundekuchen und Geflügel-futter-
fabrik, Wiener-Neustadt. 250-nél több
első díj. A Fattinger-féle tápszer állatorvosi
ellenőrzés mellett készül.

REGÉNYCSARNOK.

A PÉNZ.

Írta: C. V.

(Folytatás.)

— Alig hogy beléptél Dávid s már is
vallomásokban részesülsz, — jegyzé meg gu-
nyosan egy a jelenlevők közül, ki Dávid cin-
kosa volt s alkalmasint gyaníhatta e vallomá-
sok természetét.

— Ne ejtsd zavarba Lénit, különben el-
pirulhatna — jegyzé meg egy másik.

— Nem tudok pirulni, — mond szemér-
metlen cynizmussal a kövér nő.

— Hazudsz vén sátn! — kiált rá egy
félleg ittas vendég, kezével durván arcúl csapva
a nőt. Egyik arcod mégis elpirult!

Léni arca az ütés következtében a láng-
nál vörösebb lett, megkísérté sirni, de fásult
kedélyénél fogva még erre sem képes s csak

mérgelődni tudott s bántalmazóján nem tölt-
hetvén bosszuját, epés ingerültséggel s fiatal
leányt lökte oldalba, öklével, hibáztatta, hogy
mért nem ült volt jobb felől, ahelyett, hogy
balra.

A fiatal nőnek e méltatlan bánásmódra
melyet a kövér nő bizonyítván nem először
éreztetett vele, könnyek toltak pilláira.

Olyan volt keservében, mint egy letört s
eldobott virág.

— Kit üssek le, ezt a rossz lelkű vén
banyát, vagy bántalmazóját? — kérde Jankó
Dávidtól.

— Senkit sem ezuttal, — felelt emez —
először mert ez itt így járja, továbbá, mert LÉNI.
nem oly érzékeny s végre, mert második ter-
mészetévé vált, hogy ezt a fiatal leányt ki-
nozza s utóvégre, mert Léni barátunk nem
olyan érzékeny, kinek hasznát vehetjük.

Ezzel a betyárt közelebb intve magához,
a kövér asszonynak jelentős szemhunyorítással
bemutatta mint cinkosát.

E perctől kezdve a három egyén sut-
togva beszélget.

A mit a fiatal nő, ki mellettük ült, hall-
hatott volna nem foglalkoztatja, néhány tö-
redezett mondat — körülbelül ennyi:

— A szerda legalkalmasabb nap, mert
szerdán soha sem hál otthon... a komondor
nem fog ugatni... Fáni a bejárónő s min-
dent akként fog intézni... szerdán éjjel te-
hát biztosságban...

A három egyén egész halkán folytatta ér-
tekezetét, midőn egy fiatal rendőr lépett be
a terembe; a belépő Andor volt.

A villany lökésének gyorsabb hatása már
nem lehet, mint a minőt Andor megjelenése
az asztal körül ülő négy egyénre tett. Saját-
ságos s ellentétes benyomások gyors és villany
szerű riadója volt ez: a fiatal leány sápadt
arca földerült, mint midőn titokban táplált
vonzalmunk tárgyát látjuk, aztán égető pir-
boritá, mintha érdemtelennék tartaná magát
eszményért rajongni. A kövér nő óvatosan
félre fordult s Dániel villámsebességgel érté-
sére adta Jankónak, hogy ideje mielőbb el-
hagyni a helyiséget.

A tolvaj.k nyelve jelesen a szemjáték s
az illetők egy perc alatt megértették s tájé-
kozták magukat Jankó lefogta lobogós ing-
uját, hogy kevésbé feltűnő legyen s gyö-
san megugrott a teremből, Dávid még véznább
alakot öltött; a vastag nő fölkel székéről s
keményített viganóit még szélesebbre terjesztve
s panyófal gyanánt szolgált, hogy a két zseb-
metsző észrevétlenül kiillanjon.

Jankó és Dávid egy ideig gyors léptekkel,
szóltan haladtak az utcán egymás mellett.

— Hová megyünk? — kérde végre
Jankó társától.

— Kövess lakásomba.
— Dávid a váci-utra tért, hol mint Jankó
tudá, nem volt háza.

— Hát két szállásod van?
— Van egy ideiglenes s egy állandó.
— Az állandó a föld alatt van, csak nem
akarsz oda vezetni?

— Más ember állandó szállását béreltem
ki, — jegyzé meg Dávid célzatosan s ezzel
a váci-uti temetőbe vezeté.

Jankót nem lpte meg szerfölött Dávid
kirándulása, mert mint tudjuk e felhagyott
temető a laghirhedtebb zsebmetszők és uton-
állók tanyája volt annak idejében, sűrű akác-
erdő, hol lépten-nyomon sírkövek közt halad-
tunk. A mohos sírkövek paizsul szolgáltak a
rablóknak, mintha a halottak kinyújtván sir-
jaikból világi címereiket, kötáblára metszett
predikatumaikkal szolgáltatnának védelmet
s oltalmat a gonosztevőknek könnyebb el-
illanásra. Valóban fanyarabb szatirát az eré-
nyes ősi csontvázakra már senki sem gondol-
hatott volna ki. S mind ez azért történt, mert
a közsökös harminc évet szab a halottak
háborítatlan álmairal Sem többet, sem keve-
sebbet. — S mig amazok ott lenn, a világi
rend szabatoságát dicsérik, a sírok közt a
kigyófa), az ember egymásnak veti cselét,
s gyomtól fölvert gödrökben bujkál, hogy

orozva gyilkoljon az elkésett utast kifossa és
zsákmányain holdvilágnál osztozzék, ugyan
azon hold fényében, mely szelid sugarait a
keresztek csucsaira szórja.

A két cinkos sűrű dudva közt haladt; az
akácok árnyai mintha sírokból föltámadt óriás
alakok voluának, sötét árnyalással takavják
el a temetőt, s valóban bátor betyárnak kellett
lenni, mint Jankó volt, vagy semmiben sem
hinni, mint Dávid, hogy itt e rémes helyen,
egyik se féljen.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

A NAGYVÁRADI FÜRDŐK ÚJ MENETRENDJE.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖK-FÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 01	10 01	2 21	5 01	6 52	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő ér.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 45

PÜSPÖK-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad ér.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 11	10 11	2 31	5 11	7 02	9 38
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő ér.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 17
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 27
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 30
Nagyvárad ér.	9 10	11 19	3 30	6 14	8 00	10 34

M. kir. áll. vasutak Budapest balparti üzletvezetőség

26482—1908. sz.

Pályázati hirdetmény.

A vonalainkon az 1909. évben, esetleg a
következő 1910. és 1911. években is szükség-
lendő különféle pályafentartási keményfák szállí-
tását biztosítani ohajtván, azok szállítására nyil-
vános pályázatot hirdetünk.

A megközelítő szükséglet a következő:
Tölgyfa deszka — — — — — 44 m³.
Faragott tölgyfa 4 méter hosszúig — 312 >
> > 4 m. hosszútól 7 m.-ig 380 >
Kerítési oszlop tölgyfából gömbölyű 2560 db.
> > faragott — 1750 >
Tölgyfa palló — — — — — 190 m³.

Az ajánlatok f. évi szeptember hó 10-én
déli 12 óráig üzletvezetőségünk I. általános
osztályánál (Teréz-körút 62. sz., I. emelet, ajtó
5) adandók át, a bántópenz ugyanot a gyűjtő-
pénztárnál f. évi szeptember hó 9-én déli 12
óráig teendő le.

A részletes pályázati feltételek, nem külön-
ben a megközelítőleg szükséges mennyiségről
szerkesztett méretjegyzék és ajánlati űrlap vala-
mennyi üzletvezetőségünknél megtekinthetők, üzlet-
vezetőségünk általános osztályában (Teréz körút
62. sz., II. emelet, 4. ajtó) pedig megszerzhetők.
Budapest, 1908. évi augusztus hóban.

Az üzletvezetőség.

VASUTI MENETREND.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

Budapest		Nagyvárad		Kolozsvár		Oda. — Vissza.		Budapest		Nagyvárad		Kolozsvár		Oda. — Vissza.	
Vv.	Gy.	Szv.	Mv.	Szv.	Mv.	Szv.	Mv.	Vv.	Gy.	Szv.	Mv.	Szv.	Mv.	Vv.	Gy.
7:20	8:20	12:20	2:25	5:40	9:15	Ind.	Budapest	Erk.	5:00	7:20	7:50	1:40	6:40	9:40	5:82
9:16	11:21	2:43	+3:41	8:13	10:23		Nagykátá		2:44	5:11	6:34	12:30	5:04	8:26	5:82
11:28	2:06	3:40	4:16	9:02	11:19		Szolnok		12:34	3:44	5:39	11:38	3:49	7:32	5:82
11:28	2:18	7:42	5:57	12:25	12:55		Püspökladány		5:06	12:34	3:56	10:20	9:52	12:48	5:16
11:28	2:18	7:59	—	12:41	—		Báránd		4:50	12:41	—	10:01	—	12:37	5:16
11:28	2:33	8:18	+6:17	12:59	—		Sáp		4:29	12:25	—	9:38	+9:33	12:23	4:55
11:28	2:52	8:44	6:32	1:36	1:31		Berettyóújfalú		3:59	12:05	3:18	8:56	9:19	12:05	4:53
11:28	3:05	9:17	—	2:04	—		Mezőpeterd		3:16	11:39	—	8:17	—	11:41	4:53
11:28	3:17	9:25	—	2:20	—		Mezőkeresztes		+2:40	—	—	+8:07	—	—	4:53
11:28	3:30	9:37	—	2:18	—		Ártánd		2:29	11:26	—	7:54	—	11:30	4:53
11:28	3:38	9:41	—	2:27	—		Bors		2:19	11:19	—	7:43	—	11:23	4:53
11:28	3:48	10:00	7:09	2:38	2:11		Biharpüspöki		2:05	11:09	2:39	7:28	8:41	11:14	4:19
11:28	4:10	5:44	7:14	3:06	2:18	Érk.	Nagyvárad	Ind.	8:30	10:34	2:32	7:07	8:34	10:53	4:05
11:28	4:17	5:53	—	3:13	2:26	Ind.	Nagyvárad	Érk.	8:22	10:27	2:26	7:01	—	10:47	4:05
11:28	4:27	6:04	—	3:22	—		Várad-Velence		2:09	10:18	—	6:51	—	10:38	4:05
11:28	4:38	6:18	—	3:42	2:51		Fugyivásárhely		+7:53	—	—	+6:38	—	10:27	4:05
11:28	4:47	6:30	7:42	4:44	—		Szakadát		7:43	10:00	2:03	6:30	8:10	10:21	3:40
11:28	4:59	6:42	—	5:03	—		Mezőtelegd		+7:31	—	—	+6:21	—	—	3:40
11:28	5:12	6:55	—	5:13	—		Mezőtelki		+7:24	—	—	+6:14	—	—	3:40
11:28	5:25	7:02	—	5:22	—		Czézcke		7:17	9:44	+1:50	6:09	+7:58	10:04	+3:24
11:28	5:38	7:02	—	5:31	—		Élesd		7:10	9:38	—	+6:03	—	9:59	+3:24
11:28	5:51	7:12	—	5:40	—		Élesd megálló		+7:00	—	—	+5:56	—	—	3:08
11:28	6:04	7:22	—	5:49	—		Rikod		6:50	9:25	1:37	5:47	7:46	9:47	3:08
11:28	6:17	7:35	—	5:58	—		Rév		6:39	—	—	+5:41	—	—	3:08
11:28	6:30	7:53	—	6:07	—		Rév megálló		+6:33	9:16	—	5:36	—	9:39	3:08
11:28	6:43	8:13	—	6:16	—		Zichy barlang		+6:27	+9:13	—	5:31	—	—	3:08
11:28	6:56	8:22	—	6:25	—		Vársonkolyos		6:15	9:04	—	5:21	—	9:28	2:49
11:28	7:09	8:35	—	6:34	—		Brátka		5:38	8:56	—	5:12	—	+9:20	2:49
11:28	7:22	8:48	—	6:43	—		Jádvölgy		5:26	8:47	—	5:03	—	9:13	2:34
11:28	7:35	9:03	—	6:52	—		Bucsa		+5:13	—	—	+4:50	—	—	2:34
11:28	7:48	9:19	—	7:01	—		Feketető		5:04	8:31	12:55	4:43	7:07	8:58	2:19
11:28	8:01	9:32	—	7:10	—		Csucsá		4:59	8:10	11:10	4:38	6:49	12:32	2:19
11:28	8:14	9:47	—	7:19	—		Kolozsvár	Ind.	1:30	5:59	11:10	—	5:21	6:49	12:32

Püspökladány—Debrecen—Szatmár.

Püspökladány		Debrecen		Szatmár		Oda. — Vissza.	
Vv.	Gy.	Szv.	Mv.	Vv.	Gy.	Szv.	Mv.
9:45	9:34	12:23	—	9:20	4:02	Érk.	Püspökladány
9:34	9:20	12:07	—	9:02	3:42		Kaba
9:20	9:05	11:47	—	8:43	3:21		Hajdusoboszló
9:05	8:51	11:30	—	8:33	3:10		Debrecen
8:51	8:37	11:13	—	8:15	2:50		Érmihályfalva
8:37	8:23	10:56	—	8:06	2:40		Nagykaroly
8:23	8:09	10:39	—	7:19	2:15		é. Szatmár-Németi
8:09	7:55	10:22	—	7:07	2:02		ind.
7:55	7:41	10:05	—	6:51	1:51		
7:41	7:27	9:48	—	6:34	1:31		
7:27	7:13	9:31	—	6:24	1:21		
7:13	7:00	9:14	—	6:16	1:11		
7:00	6:46	8:57	—	6:06	1:00		
6:46	6:32	8:40	—	5:54	12:32		
6:32	6:18	8:23	—	5:44	12:19		
6:18	6:04	8:06	—	5:34	11:33		
6:04	5:50	7:49	—	5:24	11:21		
5:50	5:36	7:32	—	5:14	11:09		
5:36	5:22	7:15	—	5:04	—		
5:22	5:08	6:58	—	4:54	—		
5:08	4:54	6:41	—	4:44	—		
4:54	4:40	6:24	—	4:34	—		
4:40	4:26	6:07	—	4:24	—		
4:26	4:12	5:50	—	4:14	—		
4:12	3:58	5:33	—	4:04	—		
3:58	3:44	5:16	—	3:54	—		
3:44	3:30	4:59	—	3:44	—		
3:30	3:16	4:42	—	3:34	—		
3:16	3:02	4:25	—	3:24	—		
3:02	2:48	4:08	—	3:14	—		
2:48	2:34	3:51	—	3:04	—		
2:34	2:20	3:34	—	2:54	—		
2:20	2:06	3:17	—	2:44	—		
2:06	1:52	3:00	—	2:34	—		
1:52	1:38	2:43	—	2:24	—		
1:38	1:24	2:26	—	2:14	—		
1:24	1:10	2:09	—	2:04	—		
1:10	0:56	1:52	—	1:54	—		
0:56	0:42	1:35	—	1:44	—		
0:42	0:28	1:18	—	1:34	—		
0:28	0:14	1:01	—	1:24	—		
0:14	0:00	0:44	—	1:14	—		
0:00	—	0:27	—	1:04	—		

Nagyvárad—Vaskóh.

Vésztő—Kötegyán—Hollód.

Nagyvárad		Vaskóh.		Oda. — Vissza.	
Vv.	Gy.	Szv.	Mv.	Vv.	Gy.
9:49	8:44	—	—	Érk.	Nagyvárad
9:38	8:32	—	—		Várad-Velence
+9:24	+8:15	—	—		Rontó
9:17	8:07	—	—		Félicsfűrdő
9:03	7:52	—	—		Kardó
8:37	7:26	—	—		Nyárló
8:25	7:13	—	—		Magyaryepes
8:09	6:58	—	—		Tasádfő
7:55	6:42	—	—		Drágszéke
+7:36	+6:21	—	—		Magyarszéke
+7:22	+6:06	—	—		Dusesd
6:56	5:39	—	—		Szombatság-Rogoz
6:46	5:28	—	—		Hollód
6:23	5:14	—	—		Gyanta
+6:14	+4:45	—	—		Fekete Kápolna
6:00	4:30	—	—		Sólyom
+5:53	+4:17	—	—		Belényesörvényes
+5:43	+4:06	—	—		Borz
5:34	3:56	—	—		Belényesujlak
+5:22	+3:44	—	—		Sonkolyos
+5:11	+3:31	—	—		Fenes
5:01	3:20	—	—		Belényes
+4:42	+2:54	—	—		Dragonyesd
+4:31	+2:42	—	—		Szudrics
+4:19	+2:29	—	—		Rieey
+4:05	+2:13	—	—		Lunka-Rézbánya
+3:53	+2:00	—	—		Vaskóh-Barest

Vésztő		Kötegyán		Hollód.		Oda. — Vissza.	
Vv.	Gy.	Szv.	Mv.	Vv.	Gy.	Szv.	Mv.
4:45	5:10	—	—	Érk.	Vésztő	—	—
5:07	5:28	—	—		Okány	—	—
5:23	5:43	—	—		Gyánté	—	—
5:36	5:52	—	—		Sarkadkeresztúr	—	—
5:52	6:07	—	—		Méhkerék	—	—
6:00	6:14	—	—	Érk.	Kötegyán	—	—
6:16	6:30	—	—	ind.	Kötegyán	—	—
6:20	6:34	—	—		Pósa	—	—
6:48	7:02	—	—		Illye	—	—
7:02	7:16	—	—		Csegöd	—	—
7:12	7:26	—	—		Erdőgyarak	—	—
7:21	7:35	—	—		Árpád	—	—
7:39	7:53	—	—		Feketebátor	—	—
7:52	8:06	—	—		Feketebátót	—	—
8:17	8:31	—	—		Tenke	—	—
8:37	8:51	—	—		Rippa	—	—
8:49	9:03	—	—		Mocsár-Gyanta	—	—
8:59	9:13	—	—	Érk.	Hollód	—	—

Szombatság—Rogoz—Dobrest.

Szombatság		Rogoz		Dobrest.		Oda. — Vissza.	
Vv.	Gy.	Szv.	Mv.	Vv.	Gy.	Szv.	Mv.
9:30	7:30	—	—	ind.	Szombatság-Rogoz	—	—
9:59	+8:19	—	—	ind.	Nánhegyes	—	—
10:09	8:29	—	—	Érk.	Dobrest	—	—

Ártható minden elsőrangú vendéglőben és kávéházban

UJ!! **SZEPESY ANDOR** **UJ!!**
angol uri-szabó szalonja megnyílt

Raktáron vannak a legdivatosabb szövetek. Kívánatra a mintákkal házhoz megyek.

Kolozsvári-utca **Templom-tér.**

Pénz.

Olesó
töketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való **adás-vételét** vagy **bérletét** a legsikeresebb eredményel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.

27

Telefon szám 424.

Wallerstein

Fülöp Fiai cég

:: Bémer-tér, Pannonia mellett ::

a bekövetkezett
:: holt idényre ::

a rőfös áruk árait
tetemesen leszál-
litotta.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy a Bazár-épületben a színházszal szemben egy a modern világnak megfelelő

fehérnemű varrodát,
himző és előnyomdát

melyben mindenféle fehérneműt legjobb kivitelben és legjutányosabban készítünk. Megrendelések teljes menyasszonyi kelenygyekre elfogadtatnak. Állandó raktár a legujabb kész és kezdett kézi munkából. Szives pártfogásért esedeznek

Kronemer Testvérek.

Varró és himző leányok jó fizetéssel ugyanott felvétetnek. — Tanuló leányok felvétetnek

FAZEKAS KÁLMÁN
adásvételi közvetítő- és okmányszerző irodája
Kapuczinus-utca 5. szám. (Földszint 5.)

Néhány szó arról, hogy mivel foglalkozik a **Fazekas Kálmán irodája.**

A Fazekas Kálmán irodája Nagyváradon Kapuczinus-utca 5. sz. alatt megszerez nagykorusítási engedélyeket, katonaköteles ifjak részére, akik sorozáson túl nincsenek nősülési engedélyeket, nem magyar hangzású neveknek névváltozási engedélyeket, külföldre szóló utleveleket és hajójegyeket.

A magukat önállósítani akaró kereskedők és iparosok részére iparigazolványt vagy egyéb hatósági engedélyeket.

Megfigyeléseket eszközöl kényesobb természetű családi ügyekben és kívánatra leutazik bármelyik vidékre is.

Elfogad mindennemű munkák szép kivitelbeni lemásolását több példányban is.

Fölvesz házak, szőlők, földek, adásvételek közvetítését.

Lebonyolít gyorsan jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket valamint váltó kölcsönöket.

Ezen iroda ma Nagyvárad legsikeresebb adásvételeket hirdető-, közvetítő-, tudakozó- és okmányszerző-irodája Kapuczinus-utca 5. földszint 5. szám.

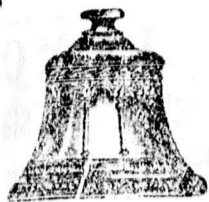

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives figyelmébe ajánlani igen finom hattyu, pehely, valamint elsőrendű hófehér fosztott libatollaimat. Már három koronától feljebb bocsájtom b. vevőim rendelkezésére. Zárdaínak, internátusoknak, nevelő-intézeteknek nagyobb vételnél 10 százalék engedményt adok.

Tömeges pártfogást kérve vagyok kiváló tisztelettel

KLEIN MÓR tollnagykereskedő
Nagyvárad, Baross-utca 11. szám.

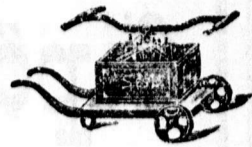

STERN JAKAB

első nagyváradai villanyerőberendezett réz és harangöntődeje, épület, díszbádogos és vízvezeték felszerelő.
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.
 Városi és vidéki telefon 194.

Készít ércárut, gépfelszereléseket, fém és sárgaréz, nyersöntvények, bárminemű cse-

gők, harangok, szivattyúk, fecskendők, víz- és gőzvezetékekhez szükséges sárgaréz és fémmunkákat, mindennemű épület és díszműbádogos munkákat, vízvezetési berendezéseket. Saját találmányu és a m. kir. József-műegyetem által engedélyezett ACETYLEN fejlesztő készülékeimmel felszerelék városok, kastélyok, szállodák, vendéglők és magánlakásokat. Költségvetést bármely szakra díjmentesen eszközölök.

Üzlet áthelyezés miatt

e hó 1-től a raktáron levő áruk fél árrban lesznek árusítva mindenkinek érdeke
 !! !! !! meggyőződni !! !! !!

ÁRJEGYZÉK:

1 pár női hosszú kesztyű	40 helyet	20
1 > flor harisnya	70 >	35
1 > kötött harisnya	35 >	171/2
1 tucat patent kapocs	6 >	4
1 drb. nyakkendő	20 >	5

Tisztelettel

Klein Sándor és Vilmos

Rákóczi-ut Szaniszló-utca sarkán.

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK-PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszhető jelzálogkölcsonöket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 1/2, 32, 35, 40, 41, 44 1/2 50 évi törlesztésre.

Kölesönkérvényeket elfogad: BREITENSTEIN és FRIEDLÄNDER Teleky-utca 40. sz. ki egy-szersmind bővebb felvilágosítást is nyújt.

170

Vendéglő átvétel!!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

Kolozsvári utca

53. szám alatti vendéglőt átvettem a hol kizárólag tisztán kezelt jó italokról és elismert jó konyháról állandóan gondoskodva van.

Tömeges partfogást kér **Glicce Antal,** vendéglős.

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

Csak egy papírt szívunk, ez pedig

ABADIE

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

Kitünő hatásu vese- és hólyagbajoknál

SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS IZÚ, VASMENTESITETT,

RENDKIVUL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.

ÜDIT, GSÓGYIT!

ORVOSILAG AJÁNLVA.

Ivógyógmódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiváiasztószervek hurutos bántalmainál kitünő hatásának bizonyult. -- Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdön.

Főlerakat Nagyváradon: Friedl és Jörös cégnél.

Legjobbak

a

Moskovits

czipők.

Kossuth-utca 5.

24

Cipők! Kalapok! A legtartósabb
: kivitelben! :
Leitner Lázár cégnél Zöldfa-utca.

NEUMANN M. cégnél

cs. és kir. udvari szállító **Nagyvárad (Kishidfő.)**
Kizárólag saját készítményű férfi- és női ruhák készen és mérték után óriási választékban kaphatók. — Városi és vidéki telefon 88.

Megérkeztek LEITNER MÁRTON céghez

a nyári idényre óriási választékban a legújabb divatu batisztokt, (Mideira) fehér és színes ruhavásznak, piquet, zefir, csipkekelmék hozzávaló diszkekkel. Szép és divaos ruha, blouz-selymek, pouplin, grenadin és nyári kelmék.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját te-mésű, kitűnő boraival, finom Dreher sörrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Szép kép keretel készítenek olcsón és gyorsan
— SZICHTA TIVADAR üveg kereskedésében —
Kossuth utca 2.

Ugyanott szép porcellán és üveg szervizek nagy választék alpaca és China ezüst evőeszközökben.

Aki a szép fehéreműt szereti, adja azt mosás és vasalásra a **Gőzmosóda és vegytisztító gyárba,** NAGYVÁRAD, Gilányi-utca 5-7. (Saját gyártelep.) Vegyileg tisztítanak férfi- és női felső ruhák, egyenruhák, kelmék, kézimunkák, szőnyegek. Kívánatra a mosni való ruhaneműket a gőzmosóda kihordói által bárhol elvitetnek és pontosan hazaszállítatnak. Városi és vidéki telefon 398.

Paplan, maőrác, szalmazsákok, paplanlepedő, párnahuzat toll állandóan kapható az **Agyemű raktárban** Kossuth u. 12.

PREIS R.

Üdülőknek! Az összes keresettebb kül- és belföldi ásványvizek állandóan friss töltésben.

Kirándulóknak! Naponta friss tea-vaj, lipői-turó, sajtok, szalámi és főtt prágai sonka, legelőnyösebb árakon beszerezhető.

Friedl és Jörösnél

Szent László-tér és Kert-utca sarkán.

**Jégszekrények
Permetezők ..
Gumicsövek ..**

Tarsoly és Nisztó
vaskereskedésében a »Vasemberhez«
Rákóczi-ut 9. **Óváry-palota.**

Értesitem a n. é. közönséget valamint igen tisztelt megrendelőimet, hogy a nyári idényre **angol, skót és belföldi különlegességeim megérkeztek.**

Kiss István uri-divat szabó
Szinház-utca Adorján ház.
Pontos kiszolgálás. Modern szabás.

BARTOS H. és TÁRSA
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2., Bazár-épület.

Kizárólagos harisnyja és ernyőkülönlegességek. Állandó nagy raktár férfi-, női- és gyermekharisnyákban a legegyszerűbbtől a legfinomabbig, továbbá eső- és napernyők! Folytonos újdonságok! !!! Javítások gyorsan eszközöltetnek !!!

Ujlaky István divat és ortopéd
= czipész =

NAGYVÁRAD, Szent János-utca 4.

Készít mérték után a legfinomabb anyagból a legszebb divatszabásu uri és női cipőket. Alapítottát 1894. évben.

Klepfer Albert Teleky-u. 28.

Óriási választékban nyakkendők, ingek, harisnyák, keztük és napernyők meglepő olcsó árakban.

Czipóth Ferenc

Pannonia vendéglős kellemes téli kertjében és éttermeiben kitűnő italok és ételekről gondoskodva van. Mindennap zene.

Saját termésű

Ó vörös gyógy bor literenként 50 kr.

Asztali borok > > 36—40

Pecsenye borok > > 50—60

Kiűnő rácz űrmős > > 50 kr.

Steitner István, Kapucius utca.

GELBERG A.

uri divat szabó

Beöthy Ödön-utca 21. sz.

állandó raktár a divatosabb kelmékből.

Modern szabás !!

Pontos kiszolgálás !!

KOVÁCS JÁNOS

elsőangú cukrászati speciálista
Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.
Városi telefon 806. Megyei telefon 120

Fűszer és csemege üzlet
Adorján palota. Szinház-u 4. szám.

Friss tea-vaj. 1 liter Vacuum petróleum
11 kr. Kívánatra házhoz szállítatják.

Wohl Albert.

Fővárosi izlés.

Blous és Pongyola Kizárólag Vajda és Rónn cégnél Szent László-tér és Zöldfa utca sarok.

KLINGE ANTAL

cimer-, cim-, díszlet- és
templomfestő **MÜTERME**
Szt. János-utca 11.

Legjobb varrógépek, kerékpárok, beszélő gépek kaphatók

Kalenda János cégnél
NAGYVÁRAD, Szent László-tér
(a Holdas-templom mellett.)
Ugyanott szakszerű javító műhely. — Telefon 245.

A Kis-piacon KEPES DEZSŐ

órás és ékszerész üzletében a legelőnyösebb árakba lehet órát, ékszer és gramofont pontosan, jótállás mellett javítani. Ugyanint szintén elismert a legelőnyösebb árakba ott lehet mindenféle fali, zseb, inga-órát és kina-ezüst tárgyakat beszerelni.

Szives pártfogást kér **Kepes Dezső,** Kispiac-tér.

Ujváry Vilmos bádógos
Szent János-utca 12.

Fennáll 42 év óta.

Pál Sándor épület, portál- és műbutorasztalos

Készítek bármilyen dolgot pontos és szakszerű kivitelben a legszolidabb árak mellett. Rákóczi-ut 10. szám. (Stern-palota) Szaniszló-utcai oldalon.

Uj mosó üzlet! Uj mosó üzlet!

Van szerencsém a n. é. közönség b. figyelmét felhívni, miszerint a **Szaesvay-utca 34. sz. alatt** egy mosó- és fényvasaló tisztító intézetet nyitottam, ahol csipkefogókat és férfi-ruhák tisztítását vállalom mint mindenemű ruhákat a legelőnyösebb árakban elvállalok. Kívánatra házhoz is küldök a ruhát átvenni s azt vissza is szállítom. A n. é. közönség pártfogásáért esedezve, maradtam tisztelettel **LERNER CZILL.**